

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА
BULGARIAN
INDUSTRIAL
ASSOCIATION

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА БЪЛГАРИЯ

Визита на представители на Европейската комисия
18 февруари 2013 г.

Класация на Световния икономически форум за конкурентоспособност за 2012 г.

България се придвижи от 74-о на 62-ро място от 144 държави

- Най-голям принос има макроикономическата стабилност – 31 място;
- **Негативно се оценяват:**
  - внедряването на нови технологии,
  - ролята на чуждестранните инвестиции,
  - качеството на образованието,
  - квалификацията,
  - ефективността на институциите

КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

ВЪНШНА

Внос

Износ

ВЪТРЕШНА

Растяща монополизация

(енергетика, строителство, комуникации, земеделие и др.)

Деформации в обществените поръчки

Банкова система –

сливане на финансовия и търговския капитал

**Устойчиво и плавно намаляване на дела на МСП в
БВП и броя на работните места**

БАРИЕРИ ПРЕД КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

Повишаването на конкурентоспособността се пречатства от:

- ✓ Износ на добавена стойност и износ на наукоемки дейности;
- ✓ Намеса на държавата като субект на пазара,
- ✓ Непредсказуема нормативна среда и мудна съдебна система,
- ✓ Отсъствие на либерализация в енергетиката,
- ✓ Свърхрегулация и високи административни тежести
- ✓ Ниска ефективност на публичните разходи,
- ✓ Недоизградена инфраструктура
- ✓ Липса на квалифицирана работна ръка и криза в образователната система

ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ И УМЕНИЯ

ПАЗАР НА ТРУДА

Q3-2008 / Q3-2012

НАМАЛЯВАТ

- **Работни места**
с 362 474 броя
- **Заетите лица**
с 400 200 души
- **Ик. активното население (15-64 г.)**
със 175 400 души

УВЕЛИЧАВАТ СЕ

- **Регистрираната безработица**
от 5.2% (Q3/2008 г.) на 12.5% (Q3/2012 г.)
- **Реалната безработица**
от 9.4% (Q3/2008 г.) на 18.8% (Q3/2012 г.)
(Q3/2012: регистрирани 12.5, нерегистрирани 6.3);
- **Младежката безработица**
от 11.4% (Q3/2008 г.) на 28.5% (Q3/2012 г.)
- **Безработните младежи** – с 29 800 души

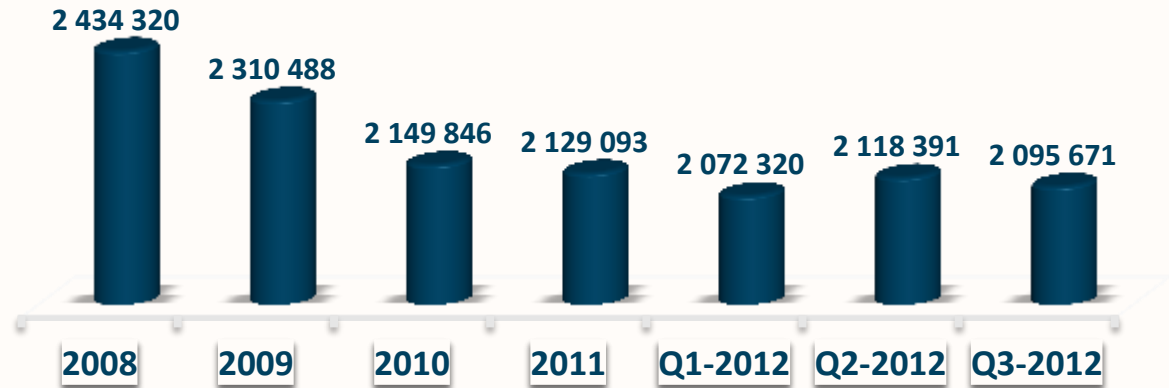
Трябва да се имат предвид още:

Сериозният по размер сив сектор – по експертни оценки между 25 и 30%

Тежка емиграция и обезлюдяване – за последните 10 години - 20% нетно.

ПАЗАР НА ТРУДА

Работни места

Източник: НСИ

Влошена структура на работните места:

- ➔ 58% услуги, търговия и селско стопанство;
- ➔ 26% промишленост и строителство;
- ➔ 16% обществен сектор;
- ➔ 150 000 предприятия (46% от активните) са с 0 заети!

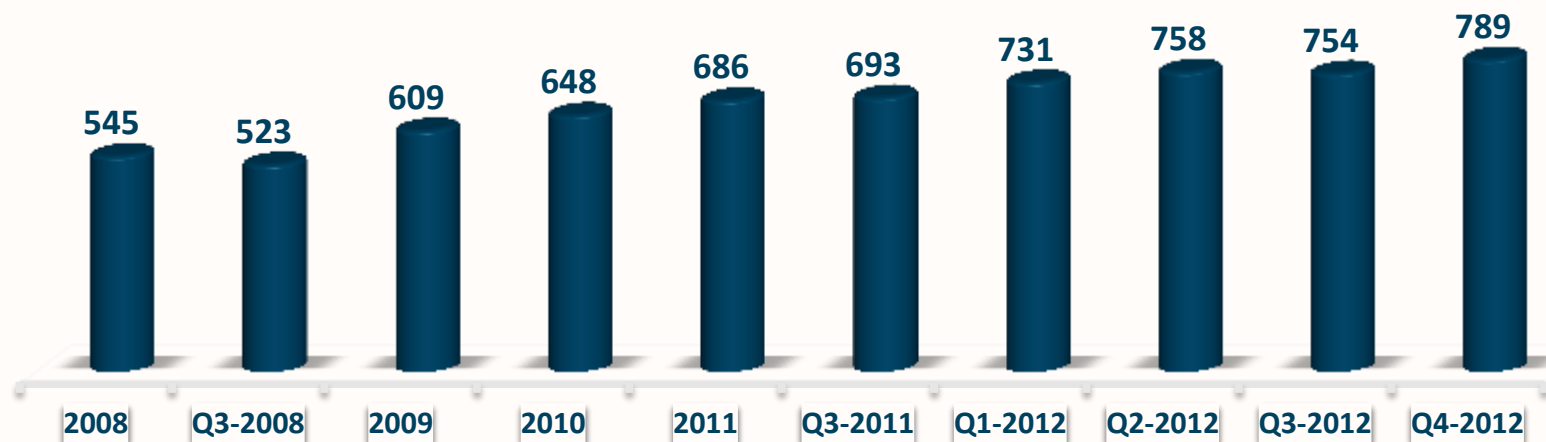
БЕЗРАБОТИЦА

Източник: НСИ

СРЕДНА РАБОТНА ЗАПЛАТА (ЛВ.)

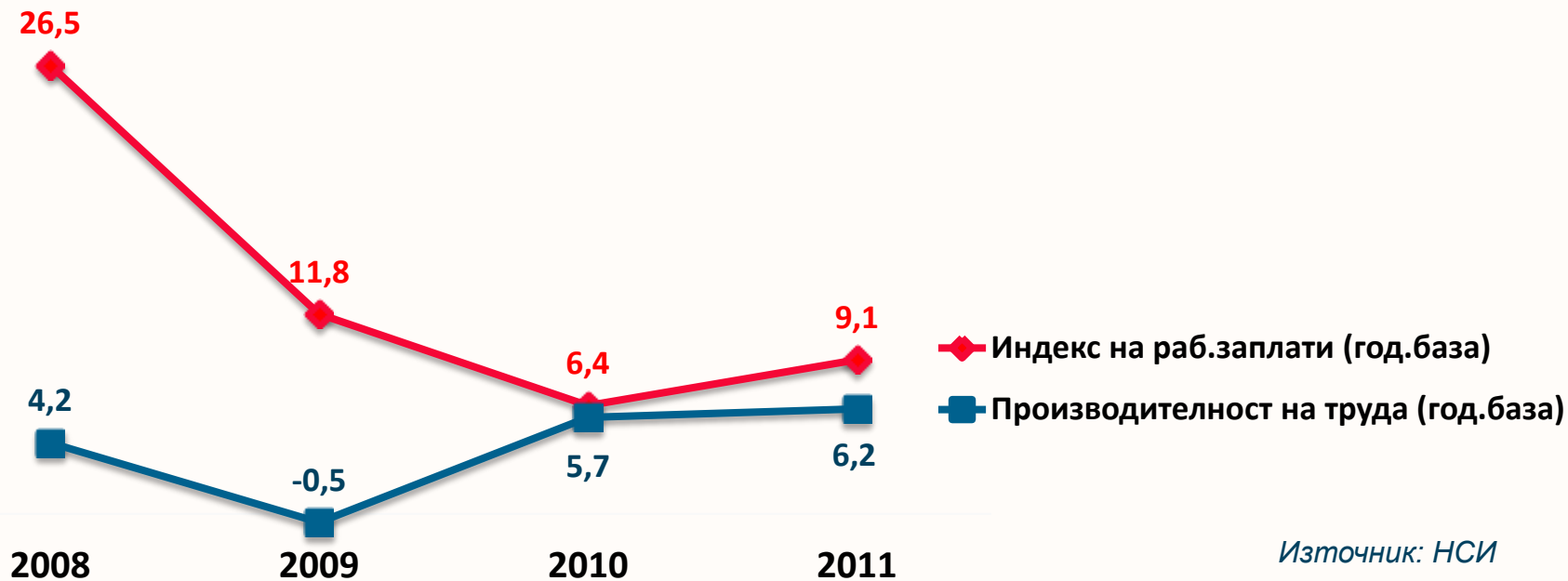
Източник: НСИ

Заплатите в частния сектор растат със 7-8% на годишна база

Нарастването на заплатите се дължи на:

- освобождаване на нискоквалифицираните работници,
- увеличение на социално-осигурителните прагове (основна причина),
- частично изсветляване на икономиката

ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА

Производителността изостава от ръста на заплащането

ОБРАЗОВАНИЕ

Разпределение на студентите по специалности

* ISCED – Международен стандарт за класификация на образованието

ОБРАЗОВАНИЕ

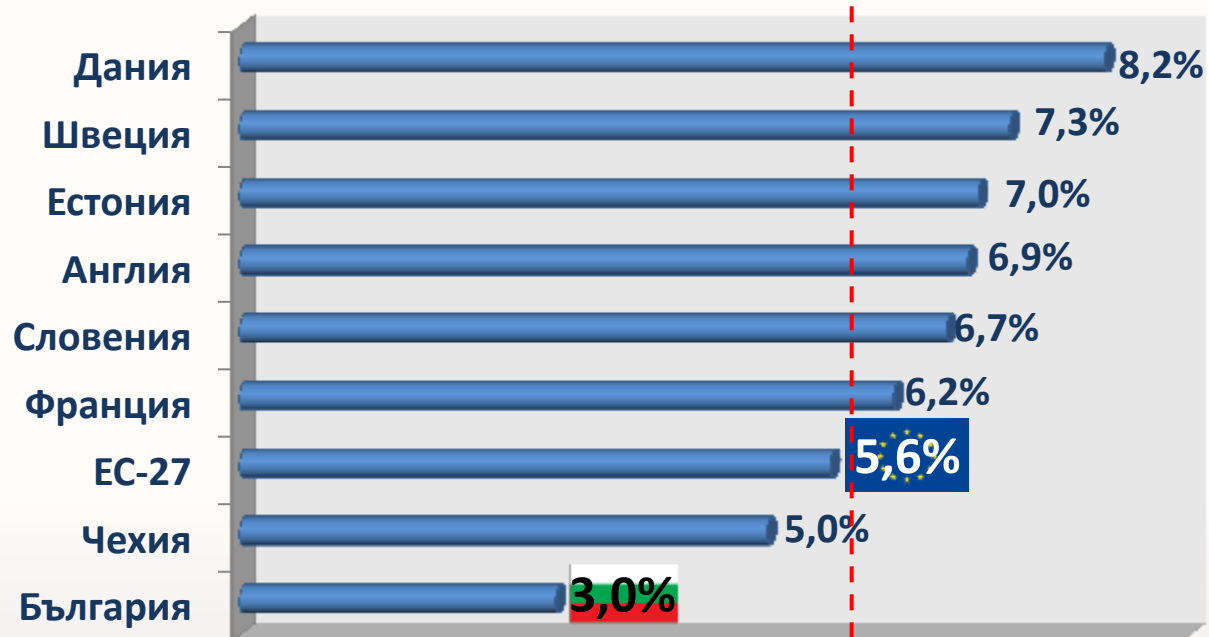
Изисквано от работодателите образование

- Завършилите технически университет си намират най-бързо и добре платена работа.
- От останалите висшисти само 20% работят по специалността си!
- Отсъства връзка между нуждите на бизнеса и образоването по отношение на специалностите, учебните програми, квалификационните умения и компетенциите.
- Необходима е промяна на системата на финансиране на образованието.

РАЗХОДИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ

Дял от БВП за образование

Източник: Евростат

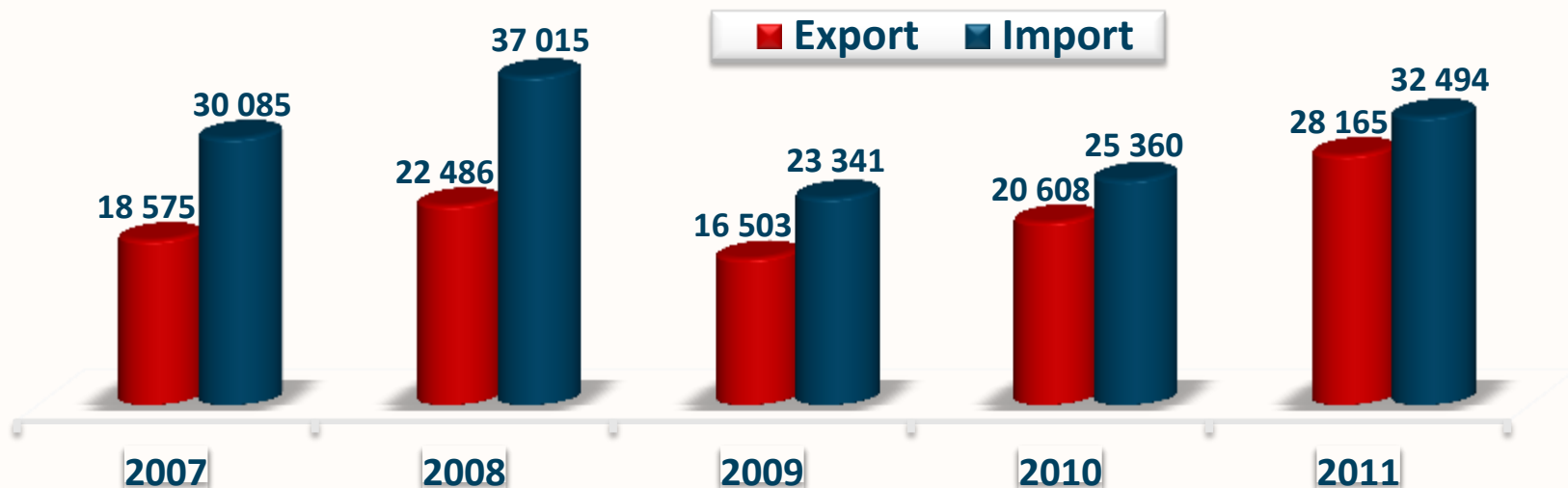
Състояние на осигурителната система

- ❑ 1,9 милиона работещи на "пълна заетост" срещу 2,2 млн. пенсионери; *(Източник: НОИ)*
- ❑ Загуба на доверие към осигурителната система:
  - деформирана е пряката връзка между направените вноски, размера на пенсиите и срока за получаване;
  - няма икономически стимули за увеличаване на приноса към системата;
  - допускат се добавки към пенсиите, които не са свързани с осигурителния принос;
  - съществува ограничение /таван/ за максимален размер на пенсиите

ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ

ВЪНШНА ТЪРГОВИЯ (млн. щ.д.)

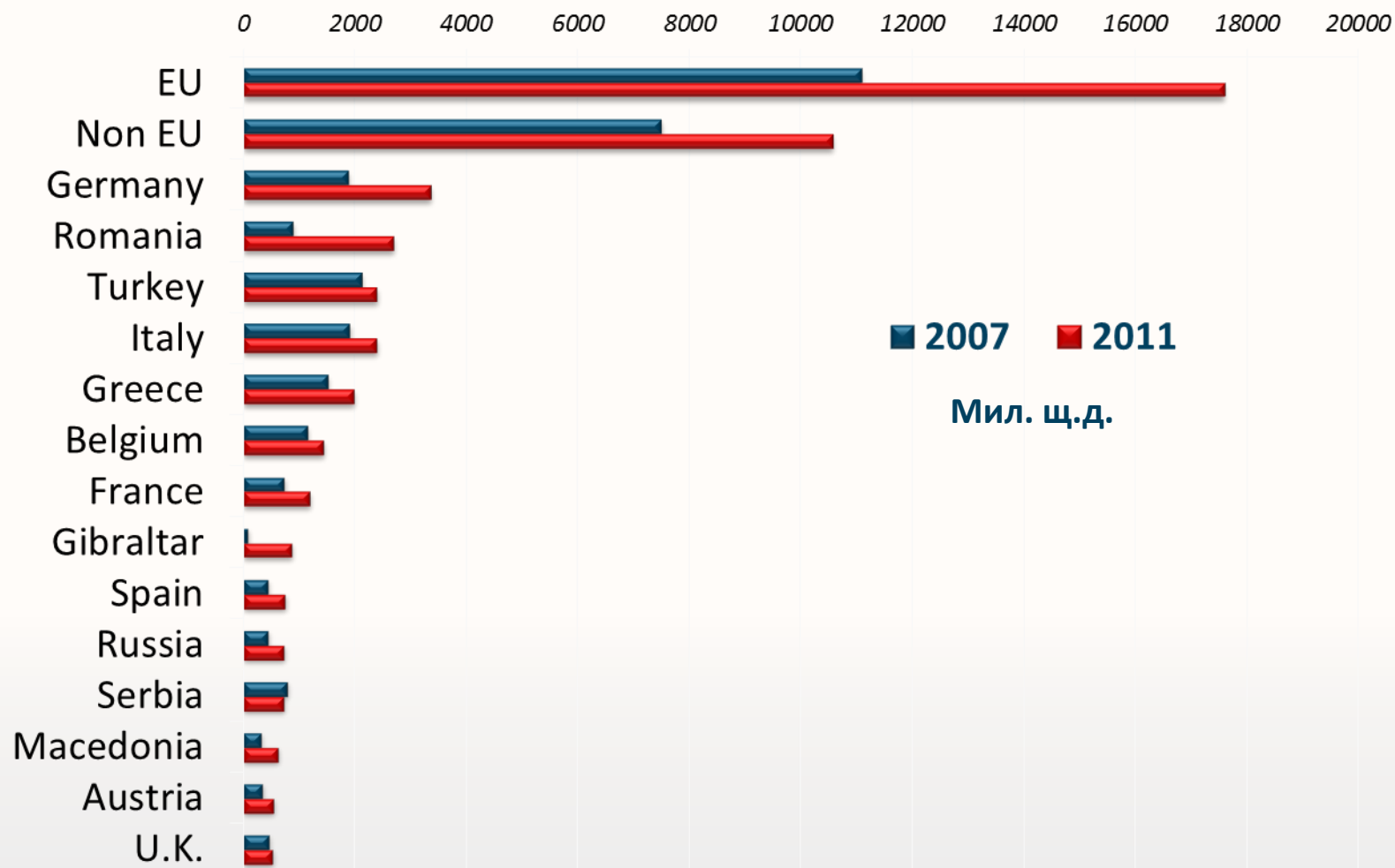

Източник: ИТС

- Ръст в износа, заради по-добра конюнктура на международните цени, а не нарастване на количествата експортна продукция или подобряване на структурата.
- Частта на иновативния износ е 6%, при 16% средно за ЕС!
- Изнасяме предимно необработени материали, минерални горива и масла,
- Трайна тенденция на ръст в потреблението на основни храни от внос
- Вносът нараства през 2012 г. с 10% и води до отрицателно салдо от 5,7 млрд.щ.д.

Географско разпределение на износа

Водещи експортни групи

<i>Продуктова група</i>	<i>Дял в експорта (%)</i>	<i>Ръст в стойността 2007- 2011 (%)</i>	<i>Ръст в световния внос 2007- 2011 (%)</i>
Всички продукти	100	8	4
Минерални горива, масла и др.	13.1	3	7
Мед и изделия от тях	11.6	10	5
Електрическо, електронно оборудване	7.4	17	4
Машини, ядрени реактори, котли и др.	6.8	4	2
Желязо и стомана	4.4	-7	-3
облекло, аксесоари, текстил	3.8	-4	2
Маслодайни семена и плодове	3.7	41	13
зърнени храни	3.5	46	5
Фармацевтични продукти	2.6	29	7
Скъпоценни камъни и метали, монети и др.	2.3	56	13
Превозни средства	2.2	44	-1
Пластмаси и пластмасови изделия	2.1	5	5
Изделия от чугун, желязо или стомана	1.9	4	0

Разходи за НИРД (млн.лв.)

Източник: НСИ

- Закриват се наукоемки дейности и/или се изнасят зад граница;
- Ниски разходи за иновации;
- Усвояване на средствата за иновации по ОП «Конкурентоспособност» към 31.12.2012 г.: 3,7%

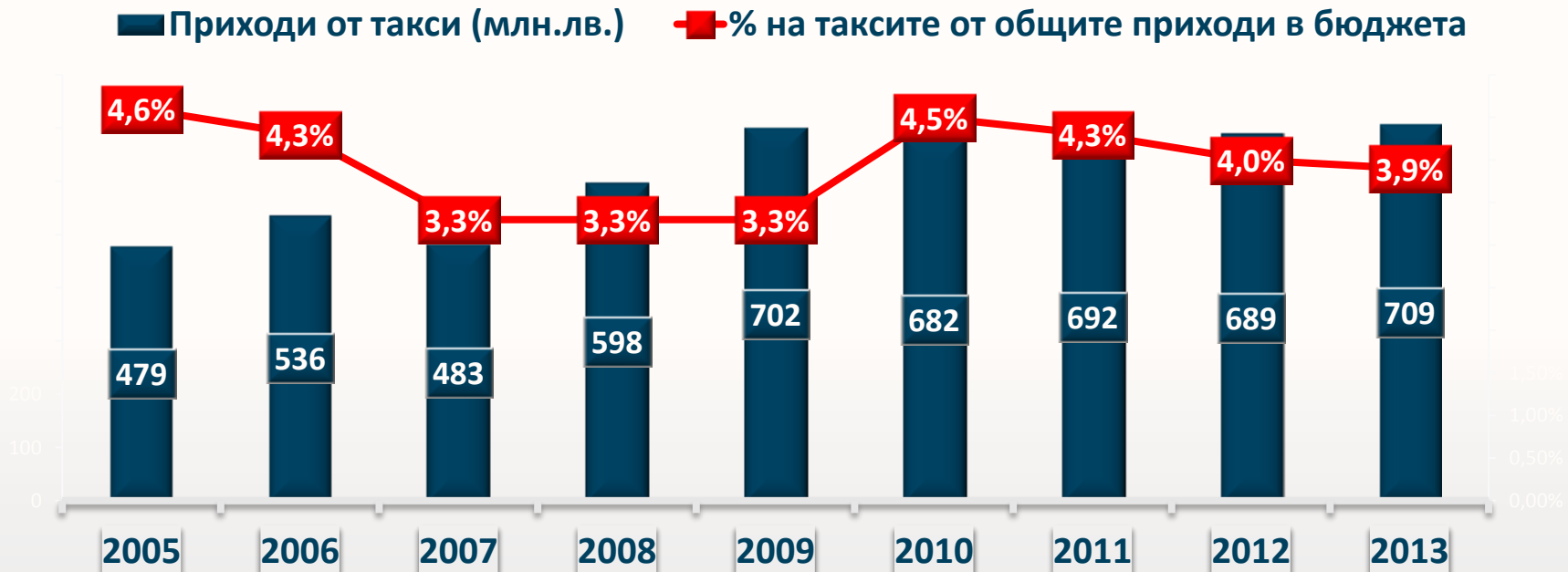
БИЗНЕС СРЕДА

БИЗНЕС СРЕДА

- Несигурност в бизнес средата (нестабилно законодателство и практика);
- Ниска кредитна активност - банковата система не обслужва реалната икономика, а част от банките правят спекулативни и рискови инвестиции;
- Висок дял на лошите и предоговорени корпоративни кредити (края на 2012 г. - 26%)
- Затруднен достъп на МСП до обществени поръчки;
- Закъснява либерализацията на енергийния пазар;
- Пътната инфраструктура се изгражда в частта на магистралите, но изостава за 2-ро и 3-то класна мрежа; Липсва PPP;

БИЗНЕС СРЕДА

- Тромава и неефективна **съдебна система**
- Няма напредък в изграждането на **електронно правителство!**
- **Свърхрегулации**, вкл. незаконно въведени регулаторни режими;
- **Административните такси** не са определени на разходопокривен принцип;

Източник: МФ

ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ И ДАНЪЦИ

ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ

ПЛЮСОВЕ

- Въведена възможността за плащане на задълженията към бюджета с едно платежно нареждане, което спестява 50 млн.лв. на бизнеса;
- Въведени са мерки за намаляване на сивата икономика:
  - свързване на касовите апарати с НАП,
  - ограничаване на кешовите плащания;

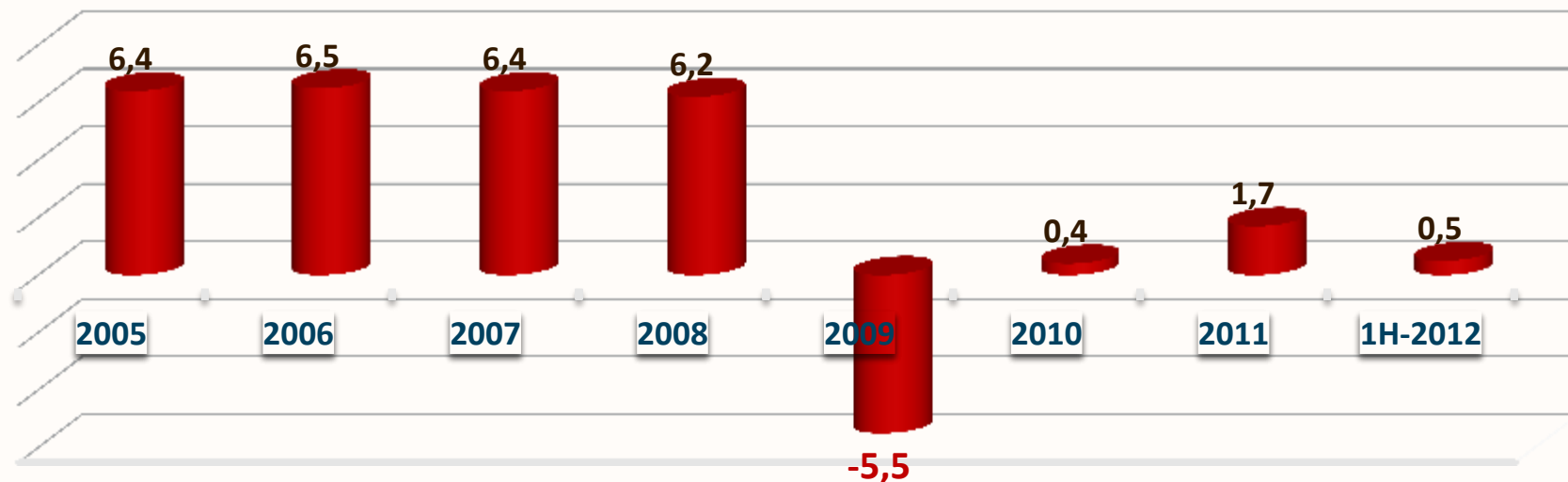
МИНУСИ

- Отсъства административна реформа за оптимизиране на администрацията и повишаване на нейния капацитет и ефективност;
- Злоупотребите с ДДС и нерегламентираните плащания остават високи. 1 млн. български граждани не внасят здравни осигуровки;
- Коректните платци на ДДС не се ползват с адекватно отношение от администрацията по отношение на честота на проверки и ускорени срокове за възстановяване на ДДС;
- Публичните разходи са с ниска ефективност, резултат на заобикаляне на законовите процедури при обществените поръчки

ФИНАНСИ И ИНВЕСТИЦИИ

БВП

Източник: НСИ

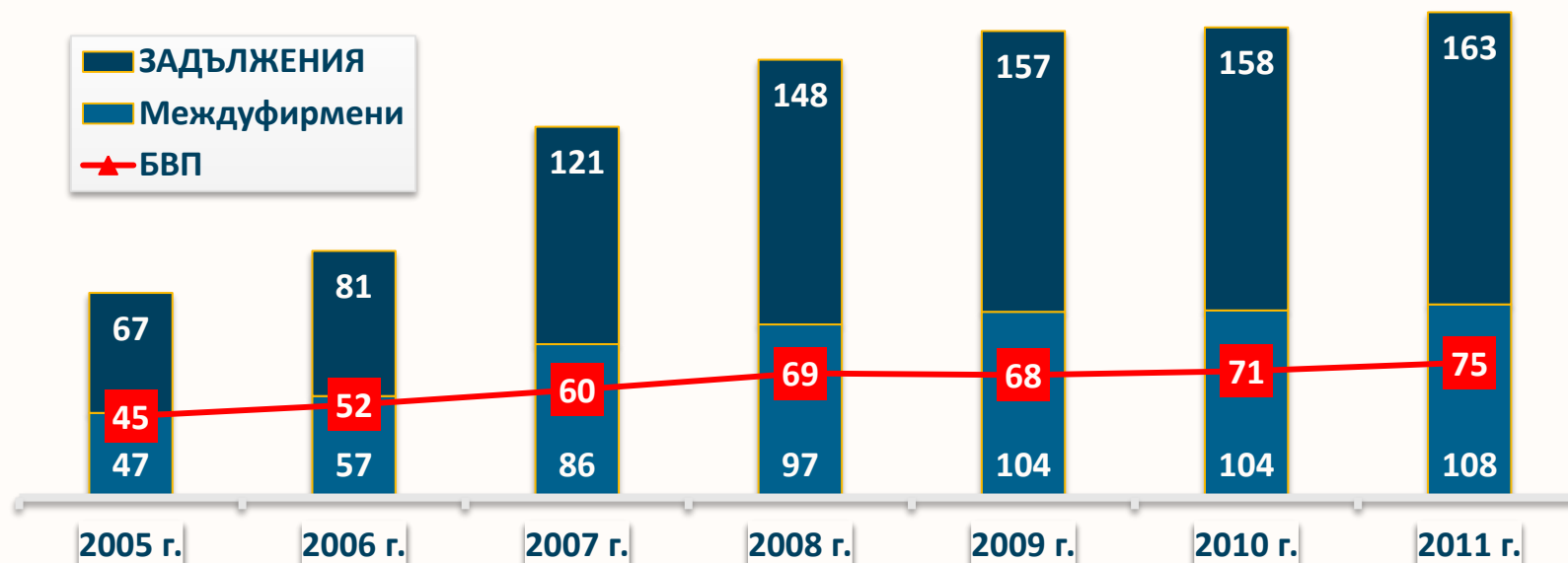
- Ръст - 0.5% за първото полугодие на 2012 г.
- Дължи се на по-добрата събираемост на косвените данъци, а не на по-висока добавена ст-ст.
- По съпоставими цени добавената стойност намалява на годишна база с 0.2-0.3%.
- Реализира се растеж без развитие и дългосрочни ефекти

ИНВЕСТИЦИИ

Източник: НСИ/ БНБ

КОРПОРАТИВЕН ДЪЛГ

Източник: БСК, по данни от НСИ

Корпоративният дълг надхвърля 160 млрд.лв. и е 2.2. пъти по-голям от БВП. Просрочените междуфирмени задължения са в размер на около 40 млрд.лв.

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА
BULGARIAN
INDUSTRIAL
ASSOCIATION

THANK YOU!

